

4ο Κριτήριο: Προσομοίωση Πανελλήνιων Εξετάσεων**Θεματική Ενότητα: Εκπαίδευση****A. Μη λογοτεχνικό κείμενο****Η φυσιολογία του δασκάλου**

Το οποιοδήποτε επάγγελμα, όταν ασκείται με επίγνωση, φορτώνει στους ώμους του ανθρώπου ευθύνες, άλλοτε μεγαλύτερες και άλλοτε μικρότερες. Ανεύθυνο δεν είναι κανένα. **Και αν** για τις ευθύνες του ο επαγγελματίας δεν καλείται να δώσει λόγο στις δικαστικές Αρχές ή σε άλλους αντιπροσώπους της εξουσίας, θα υποστεί τον έλεγχο από τον εαυτό του, από τη δική του συνείδηση. Ο υδραυλικός που τοποθετεί ή επιδιορθώνει ένα θερμοσίφωνα στο σπίτι μας, ο κομμωτής που μας καλλωπίζει, ο μηχανικός που σχεδιάζει ένα γεφύρι, δεν είναι λιγότερο υπεύθυνοι από το γιατρό που κάνει μια διάγνωση, το φαρμακοποιό που εκτελεί μια συνταγή, ή το δικαστή που βγάζει μια καταδικαστική (ή μιαν αθωωτική) απόφαση. **Γιατί** ένας κακός χειρισμός, από άγνοια ή αμέλεια, απροσεξία ή βιασύνη, του υδραυλικού, του κομμωτή ή του μηχανικού μπορεί να προκαλέσει βαρύτερες και κάποτε ανεπανόρθωτες ζημιές στους συνανθρώπους, **όπως** και μια πλάνη του γιατρού, του φαρμακοποιού ή του δικαστή. Τη μια φορά καίγεται ένα σπίτι, παραμορφώνεται ένα πρόσωπο, πέφτει στο γκρεμό ένα όχημα· την άλλη βασανίζεται ή πεθαίνει ένας άνθρωπος, πληγώνεται το αίσθημα του Δικαίου και υπονομεύεται η κοινωνική ευστάθεια. Όλα **λοιπόν** τα έργα, τα πιο ευγενή και τα πιο βάνουσα, έχουν τις ευθύνες τους. **Δηλαδή** μιαν ηθική διάσταση. [...] Κανένα έργο δεν είναι τόσο φορτωμένο με βαριές, βαρύτερες ευθύνες όσο το παιδευτικό, το έργο του δασκάλου.

Δάσκαλος δεν είναι εκείνος που μαθαίνει στα παιδιά μας τα σχολικά γράμματα, καλούς τρόπους ή μουσική, κολύμπι και άλλα αθλητικά ή ψυχαγωγικά παιχνίδια. Αυτά τα μαθήματα είναι εξωτερικά, μένουν στην επιφάνεια, σαν τα ρούχα που φορούμε (και τ' αλλάζουμε ή τα πετούμε). Δεν εισχωρούν παραμέσα, στην ψυχή μας, δεν μας πλάθουν, δεν διαμορφώνουν αυτό που ονομάζουμε προσωπικότητά μας: το πνεύμα, το ήθος, το χαρακτήρα μας. (Πόσο εύκολα λέγονται αλλά δύσκολα εννοούνται αυτές οι κομψές λέξεις...). Εκτός εάν εκείνοι που τα προσφέρουν δεν περιορίζονται στην απλή μετάδοση εξωτερικών, επιδερμικών γνώσεων, αλλά αποβλέπουν σ' αυτό το σκοπό και μεταχειρίζονται τα μαθήματα που διδάσκουν ως μέσα για να τον επιτύχουν. Τότε πραγματικά ο φιλόλογος ή ο μαθηματικός, ο μουσικός ή ο γυμναστής είναι δάσκαλος και το έργο του αξίζει να λέγεται παιδευτικό. Διαφορετικά μοιάζουν με τους ανύποπτους βοηθούς που τους παίρνει μαζί του ο τεχνίτης, για να του κουβαλούν τα υλικά, να του δίνουν στο χέρι τα εργαλεία, ή και να εκτελούν μικροδουλειές, χωρίς πρωτοβουλία και ευθύνη, αφού άλλωστε δεν έχουν σαφή και πλήρη γνώση ούτε του τελικού σκοπού ούτε της μεθόδου που οδηγεί στην πραγμάτωσή του.

Τέτοια έργα, δευτερεύοντα και χωρίς βαθύτερη σημασία για την αγωγή των νέων ανθρώπων, οι αρχαίοι Αθηναίοι τα ανάθεται σε δούλους —όπως και τα οικιακά, τα έργα του νοικοκυριού... Από το δάσκαλο περιμένουμε κάτι άλλο: ώριμος αυτός, γεμάτος από την πείρα της ζωής που αποκτάται με κόπο και με πόνο, να σταθεί κοντά στον νέο, και να τον βοηθήσει να ωριμάσει, να ενηλικιωθεί πνευματικά, να γίνει ένας αυθύπαρκτος άνθρωπος.

Ε. Π. Παπανούτσος, *Οι δρόμοι της ζωής*

Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Α1 (Μονάδες 15)

A1.α. Ποιον θεωρεί πραγματικό δάσκαλο ο συγγραφέας και σε τι διαφέρει αυτός από τους άλλους επαγγελματίες; (60-70 Λέξεις). (Μονάδες 10)

A1.β. Να γράψεις έναν δικό σου τίτλο για το κείμενο που να ευαισθητοποιεί το αναγνωστικό κοινό. Πώς συνδέεται η επιλογή σου με το περιεχόμενο του κειμένου; (Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Α2 (Μονάδες 10)

A2.α. Να βρεις τη δομή της πρώτης παραγράφου του κειμένου. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται το νόημά της; (Μονάδες 5)

A2.β. Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι ακόλουθες διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου; *Και αν, Γιατί, όπως, λοιπόν, Δηλαδή.* (Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Α3 (ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

A3. Να υποθέσεις ότι είσαι μέλος της Βουλής των Εφήβων και έχεις αναλάβει να παρουσιάσεις σύντομα σε μια συνάντηση τις απόψεις σου σχετικά με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του δασκάλου, δηλαδή το ήθος που θα πρέπει να τον διακρίνει, η επιστημονική κατάρτιση, η παιδαγωγική και διδακτική του ικανότητα. Πώς οι σύγχρονες τεχνολογίες έχουν επηρεάσει τον ρόλο του;

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

Μιχ. Δ. Στασινόπουλου «Εισαγωγικές εξετάσεις»

Ο πρώτος Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά την επταετία, εξέχων νομικός, ασχολήθηκε και με τη νεανική λογοτεχνία. Στενός συνεργάτης του Γρηγορίου Ξενόπουλου, δημοσίευσε στη «Διάπλαση των Παίδων», τα πρώτα του έργα, πεζά και ποιητικά.

Ξημέρωσε!

Κι ευθύς πετάγομαι από το κρεβάτι μου. Η πρωινή ψύχρα είναι ακόμη δυνατή. Είναι νωρίς. Μα δεν αισθάνομαι την επιθυμία να ξανακοιμηθώ. Σε μια στιγμή είμαι κιάλας όρθιος.

Σήμερα είναι οι εξετάσεις! Στο σπίτι είναι ακόμη η ησυχία του ύπνου. Περπατώ αθόρυβα κι ετοιμάζομαι βιαστικά. Κάθομαι στο τραπέζι και πιάνω τον Ξενοφώντα. Ρίχνω μια ματιά. Ψάχνω στο μυαλό μου, να συγκεντρώσω τις γνώσεις μου, να ανακαλύψω όλες τις απορίες μου, που ίσως έχουν λησμονηθεί σε μια γωνιά της μνήμης μου, να τις λύσω τώρα δα όλες μαζί.

Δε διαβάζω άλλο. Ο πατέρας μου έλεγε ότι πρέπει την ώρα των εξετάσεων να έχω διαύγεια. Όλα είναι έτοιμα. Μόνο η ώρα είναι ακόμη εφτά παρά τόσο. Οι εξετάσεις αρχίζουν στις οχτώ. Ακόμη δε θα έχει πάει κανείς.

Η μητέρα μου έχει σηκωθεί. Η κίνηση έχει ξυπνήσει το σπίτι.

- Μίμη, το γάλα σου.

Αλήθεια είχα ξεχάσει το γάλα μου. Περνάω στην τραπεζαρία. Ωσπου να το πιω, η ώρα θα γίνει εφτάμιση, θα μπορώ να ξεκινήσω. Τρώω βιαστικά, αφήνω όλο σχεδόν το ψωμί μου. Η μητέρα μου φωνάζει:

- Φάε με την ησυχία σου. Νωρίς είναι ακόμη. Θα πεινάσεις την ώρα των εξετάσεων και, ξέρεις, νηστικό αρκούδι...

- Μα δεν μπορώ, δεν πεινώ.

Οι μητέρες νομίζουν ότι όλο στο φαΐ έχουμε το νου μας. Όταν σκέπτεται κανείς ότι σε λίγη ώρα κρίνεται η τύχη του, πως είναι δυνατό να συλλογιστεί το γάλα; Σε λίγη ώρα, μέσα στη μεγάλη αίθουσα του Γυμνασίου θα γίνουν τα μεγάλα γεγονότα. Εκεί θα φανεί αν θα φέρουν αποτέλεσμα όλοι οι κόποι του καλοκαιριού - φέτος εγώ δεν κατάλαβα καλοκαίρι - ή θα βγουν όλα μάταια. Τόσα διαβάσματα, τόσος Ξενοφών, τόσα κλάσματα, τόση Γραμματική... Όλα αυτά πρέπει να είναι συγκεντρωμένα στο κεφάλι μου. Στη σκέψη αυτή, με πιάνει κάτι σαν ίλιγγος. Νομίζω ότι το κεφάλι μου γυρίζει. Πολεμώ, σαν απελπισμένος να κάμω ένα πείραμα:

- Πως διαιρείται μεικτός δια κλάσματος; ρωτώ τον εαυτό μου.

Και- ποιος θα το πίστευε! - ανακαλύπτω ότι το μυαλό μου δεν έχει απάντηση πρόχειρη. Αλίμονο... τάχω ξεχάσει. Αν και στα Ελληνικά έχω πάθει τα ίδια;

- Πώς κάνει ο αόριστος του ρήματος vonούμαι; ρωτώ τον εαυτό μου.

Και ανέλπιστα πάλι η μνήμη ακινητεί. Νομίζω ότι όλες οι γνώσεις μου μου φεύγουν, σμήνη ολόκληρα, χωρίς να μπορώ να κάνω τίποτα. Έχω τόση απελπισία που μου έρχονται δάκρυα. Κείνη τη στιγμή περνά ο πατέρας.

- Τι είναι αυτά; είσαι πολύ χλωμός. Έτσι θα πας στις εξετάσεις; καλά είσαι;

- Πατέρα μου, τα ξέχασα όλα, όλα! Θα απορριφθώ!

Ο πατέρας βάζει τα γέλια. Κάτι γέλια τόσο ειλικρινή, που στο τέλος κι εγώ παίρνω θάρρος. Ζητώ ένα λόγο παρηγορητικό.

- Έννοια σου, παιδί μου, και δεν ξεχνάς εκείνα που έμαθες. Πήγαινε στο καλό μην τύχει και αργήσεις. Καλή επιτυχία

Ερωτήσεις

B1. Να χαρακτηρίσεις τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**. (Μονάδες 15)

1. Ο μαθητής έφαγε με όρεξη όλο του το πρωινό.
2. Ο πατέρας του έδινε μεγάλη σημασία σχετικά με το άγχος του γιου του σε αυτές τις εξετάσεις.
3. Η μέρα των εξετάσεων ήταν μια ζεστή καλοκαιρινή μέρα.
4. Όλοι στο σπίτι είχαν ξυπνήσει πριν τον μαθητή.
5. Ο μαθητής δεν θυμόταν τίποτα από τα μαθήματα πριν τις εξετάσεις.

B2.α. Να απαντήσεις μονολεκτικά (με Ναι ή Όχι) στις ακόλουθες ερωτήσεις. (Μονάδες 5)

1. Η αφήγηση γίνεται με μηδενική εστίαση;
2. Η αφήγηση γίνεται με εσωτερική εστίαση;
3. Ο χρόνος της αφήγησης του πομπού είναι μεταγενέστερος από τον χρόνο των γεγονότων;
4. Ο χρόνος της αφήγησης του πομπού είναι προγενέστερος από το χρόνο των γεγονότων;
5. Η αφήγηση γίνεται από την οπτική γωνία του αναγνώστη;
6. Η αφήγηση γίνεται από την οπτική γωνία του αφηγητή;
7. Τα γεγονότα της αφήγησης παρουσιάζονται με φυσική χρονική σειρά;
8. Υπάρχει στο κείμενο αναδρομική αφήγηση; Και αν ναι, που;

B2.β. Να χαρακτηρίσεις το ύφος του διηγήματος, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με τρία στοιχεία του κειμένου. (Μονάδες 5)

B3. Να γράψεις μια επιστολή σε κάποιο φιλικό σου πρόσωπο, στην οποία θα του αναφέρεις τις εμπειρίες σου από κάποιες δύσκολες εξετάσεις που έδωσες. (Λέξεις 100-150) (Μονάδες 25)